

Nr 171.

Av herr **Hult m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts förslag om försäljning till Västerås stad av visst område av kronoegendomen Johannisbergs kungsladugård m. m.*

Kungl. Maj:t har i proposition nr 238 föreslagit riksdagen att medgiva försäljning till Västerås stad av viss del av kronoegendomen Johannisberg med underlydande inom Västerås stads område. Propositionen är föranledd av en underdånig framställning från stadsfullmäktige i Västerås om att få för stadens räkning förvärva antingen egendomen i dess helhet eller, om detta icke kunde bifallas, den del av egendomen, som i den kungl. propositionen avses. I det värderingsinstrument, som av vederbörande uppskattningsnämnd upprättats och som finnes intaget i propositionen, hava värderingsmännen avstyrkt stadens alternativa framställning att få förvärva berörda *del* av egendomen, enär genom en dylik styckning kronoegendomen skulle berövas den vitala delen av sin åbyggnad: karaktärshus, ladugård, övriga ekonomihus och arbetarebostäder (se sid. 8 i propositionen). Kungl. Maj:t har likväl, i överensstämmelse med vad domänstyrelsen i avgivet utlåtande förordat, föreslagit försäljning av endast den alternativt av staden till inköp ifrågasatta delen. Emellertid har i propositionen icke angivits, på vad sätt eller för vad ändamål den av kronan behållna delen skulle användas.

Då vi i likhet med värderingsmännen äro av den uppfattningen, att kronan hellre bör avhända sig hela egendomen än den av Kungl. Maj:t föreslagna delen därav, tillåta vi oss härmed väcka förslag i detta hänseende. Utöver de skäl, som av värderingsmännen härutinnan anförts, få vi framhålla, att en försäljning av hela egendomen står mera i överensstämmelse med stadens först uttalade önskan, och att staten

så vitt möjligt härvidlag synes böra gå denna önskan till mötes, då det gäller ett så viktigt allmännyttigt ändamål som anläggandet av en djuphamn, av vars tillkomst och utveckling icke blott staden Västerås, utan även staten, såsom ägare till Södertälje kanal och med hänsyn till sina åtgärder för upprensning av Mälarens farleder, bör vara synnerligen intresserad. Vidare synes det som om den till försäljning icke föreslagna delen av egendomen, som bildar en för ett sammanhängande jordbruk mycket olämplig figur av nära 285 hektars ytinnehåll (utom vattenområdet) och som med undantag av några torplägenheter och en stolploge saknar åbyggnader, i kronans hand svårigen eller endast med stora kostnader skulle kunna utnyttjas vare sig till utarrendering eller för annat ändamål.

Kunde det förväntas, att kronan för något sitt ändamål skulle behöva detta område, då kunde det ju vara något att tänka på. Men något sådant behov föreligger ej, och kronan har i så fall enligt vår mening annan, nu till fullo bebyggd och lämpligare belägen jord invid staden till sitt förfogande. Det bleve i stället ett upprepande av de erfarenheter, man gjort inom länet med ett likartat, större obebyggt område, det s. k. »Köpingskomplexet», en erfarenhet som sannerligen ej bör upprepas.

Ser man denna fråga som sig bör ur *nationalekonomisk* synpunkt, så måste man medge, att det är vida klokare att till Västerås stad försälja *hela* egendomen, varvid den befintliga åbyggnaden säkerligen kan en lång följd av år utnyttjas och först i mån av behov flyttas i stället för att nu på en gång för kronan framtvinga ett systematiskt nybyggande till 100,000-tals kronors kostnad. Och staden har helt visst mångsidigare användning därför än någonsin kronan. Därtill kommer ytterligare en viktig synpunkt, att förhindra uppkomsten av *förstäder*, något som i kronans hand snart blir svårt att hindra.

Vad beträffar priset på hela egendomen har densamma av värderingsmännen uppskattats till i runt tal 774,400 kronor. Den uppskattning, som av stadsfullmäktige i Västerås i deras yttrande i anledning av saluvärderingen avgivits, uppgår till omkring 362,000 kronor. Ehuru vi anse, att även i fråga om priset kronan, av skäl som ovan anförts, bör söka gå staden till mötes, synes det oss likväl, som den genom kronans försorg gjorda saluvärderingen i stort sett bör läggas till grund vid bestämmandet av köpeskillingen. I ett par punkter anse vi oss emellertid böra föreslå avvikelse från värderingsinstrumentets siffror. Den ena gäller ersättning för vattenområdet. Liksom domänstyrelsen

och Kungl. Maj:t, anse vi, att något särskilt värde ej bör beräknas i detta avseende, och vilja vi utöver de skäl, nämnda myndigheter anfört, framhålla, att någon marklösen icke utgår till kronan som jordägare vid anläggande av järnväg över kronans mark och att samma princip i än högre grad torde böra gälla i fråga om en hamnplats på kronans vattenområde, som i och för sig har vida mindre värde för kronan än ett landområde. Vidare synes den jämkning i avseende på värderingen av växande skog, som vidtagits av vederbörande överjägmästare och som vunnit såväl domänstyrelsens som Kungl. Maj:ts gillande, hava skäl för sig. Vattenområdets värde har i värderingsinstrumentet upptagits till 100,000 kronor, och skogsväxtens värde har av överjägmästaren nedsatts från 106,400 kronor till i det närmaste 72,000 kronor eller med 34,400 kronor. Från värderingsinstrumentets slutsumma i runt tal 774,400 kronor bör således avgå 134,400 kronor, då priset skulle bli 640,000 kronor.

Bedömer man nu denna fråga fullt objektivt, så synes det vara rättvist, att, om stadens utveckling skulle i tidernas längd medföra någon jordvärdestegring härstädes, *staden* själv finge komma i åtnjutande av densamma, då staden nu ikläder sig synnerligen stora utgifter och risker, och att denna eventuella stegring ej förbehålles kronan, som ej ikläder sig några som helst utlägg. Och viktigare än detta torde nog för staden vara att hava vissheten att *fritt disponera* hela detta område efter omständigheterna och ej tvingas till omständliga och tidsödande samt fullkomligt ovissa framställningar till statsmakterna om ytterligare jordförvärv. Räntevinster och ökad utveckling med allt flera skatteobjekt torde nog för kronan vara en säkrare behållning än all spekulation på, att jorden skall stiga, varvid samtidigt stora utlägg bli av nöden.

Får man klargöra för stadens beslutande myndigheter, vilka större utvecklingsmöjligheter föreligga i det större förslaget och vilka hinder eljes lätt kunna uppstå i framtiden, så tro vi, att det ej skall bli tal om något annat förslag än det av staden framförda första alternativet, trots att priset därå ställt sig väsentligt dyrare, än staden från början tänkt sig.

Med stöd av det anförda hemställa vi om sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 238,

att riksdagen måtte besluta till Västerås stad
försälja hela kronodomänen Johannisberg med under-

lydande mot en köpeskilling av 640,000 kronor och på de villkor i övrigt, som i Kungl. Maj:ts proposition i ämnet föreslagits.

Stockholm den 28 mars 1919.

Adam Hult.

Alexander Hamilton.

Ernst Lindblad.
